

УДК 1:338.48:37

Повзло О.М.¹

¹канд. філос. н., доц. НУ «Запорізька політехніка»

ВІД ЖИТТЯ КРІЗЬ СВІТОГЛЯД ДО ФІЛОСОФІЇ

Звісно, що світогляд пересічної людини виступає зв'язковою ланкою між філософією і життям пересічної людини. Як казали в давнину: «Primum vivere, deinde philosophical» (тобто: «Спочатку жити, а вже потім – філософствувати»). Абсолютно правильно положення німецького філософа Гайдеггера про те, що «філософія є мудрість світу і життєва мудрість», але філософія повинна починати своє системне дослідження світу, буття не із самої себе, а із життя. І ми мусимо зрозуміти, що цілісний процес мислення, пізнання, вісь розвиток філософії йде не зверху вниз, а навпаки – знизу вверх. А за Марксом і Енгельсом, цілковито очевидна річ, що «для філософів одне з найбільш важких завдань – спуститися зі світу думки в справжній світ...і зрозуміти, що ні думки, ні мова не виникають самі по себе особливого царства, що вони – тільки проявлення справжнього життя». Тобто, філософію і різні науки «не придумає» якась чудно діюча «голова», вони не падають з небес», і вони не нав'язуються людині і суспільству насильним способом зі сторони влади, еліти, а вони виростають і формуються із самого життя. І як кажуть у нашому народі: «життя прожити – не поле перейти». І як підкреслював німецький мислитель Й. Гете у «Фаусті»: «Сіра теорія, мій друг. Але вічно зелено золоте древо життя». Наше життя, його позитивний розвиток – це головний мотив, це головне стимулювання розвитку і

удосконалювання філософського знання. І філософія повинна не відставати від цього життя. Як стверджував відомий український поет Павло Тичина (1891-1967), «щоб жити – ні в кого права не питаюсь. Щоб жити – я всі кайдани розірву». Тому, аналіз цього життя за допомогою філософського знання є першопочатковим, а через те – найголовнішим у всьому системному пізнавальному процесі.

Але будь-яка пересічна (звичайна) людина має дуалістичну природу. Вона завжди дихотомічна. Усе її життя – це вічна боротьба між потребами і інтересами, з одного боку – тіла, а з іншого боку – душі, тобто матеріального і духовного. І для свідомості пересічної людині, її життя – швидкоплинно і скороминуще, і тому людина в цьому світі, не знає, що їй дійсно зробити, щоб бути самодостатнім, вічним (нікому не хочеться помирати) та задоволеним від свого життя. І ця людина направляє свій погляд на саме просте, доступне і зрозуміле, тобто на задоволення своїх фізіологічних потреб, і вона стає рабом свого тіла. Але, дуже важливо підкреслити, що, відповідно до класифікації потреб і інтересів життя людини («піраміди потреб»), яка була дана в XX столітті відомим американським психологом, А. Маслоу, ця залежність людини від потреб свого тіла природна і відвічна.

Як казав відомий Леонардо да Вінчі (1452-1519 р.р. н.е.): «Коли я навчусь жити, я навчусь вмирати»). Людині треба активно і постійно діяти, але для цього треба правильно мислити, щоб знати своє діло, своє життя і буття («знати, щоб розуміти, розуміти, щоб діяти зі знанням діла (праці)»), щоб піднятися, наприклад, у кар'єрному рості, в ієрархії цінностей суспільства на самий поверх.

У давні часи поняття мудрості мало особливий, піднесений зміст. Воно означало прагнення до інтелектуального осягнення світу, що ґрунтується на знанні та безкорисливому служінню істині.»...І тепер, і раніше подив спонукає людину філософствувати, – стверджував Аристотель, – якщо почали філософствувати, щоб позбавитись від незнання, то, очевидно, до знання почали прагнути заради розуміння, а не заради якої-небудь користі» [3, 68].

Тому, любов до мудрості – це, перш за все, здатність людини дивуватися навколишньому середовищу (флорі, фауні, природі самої людини), її внутрішньої організації, наприклад, складності і унікальності людського мозку. А також любов до мудрості – це прагнення до безкорисного пізнання істини, заради самої цієї істини, заради прозаїчної цікавості та допитливості, заради «чистого розуміння», коли все уявляється як би в якості «чистого аркушу», тобто все народжується із «*tabula rasa*» (лат. чиста дошка).

До актуалізації цієї проблематики сьогодні ми можемо додати, що глибоке розуміння непростого історичного часу, в якому ми живемо,

пізнання його головних особливостей та тенденцій багато в чому визначає наші життєві орієнтації та духовні пошуки. Якщо філософія є формою суспільного усвідомлення буття, то для вияву її специфіки необхідно виявити що є об'єктом філософського осмислення дійсності? Як, під яким кутом зору цей об'єкт розглядається у філософії, що є предметом філософії, чому так, а не інакше відбувається відображення дійсності у філософії, яка структура філософського знання, а також для чого вона потрібна людині, яке її соціальне призначення, які функції вона виконує?